

١٨٠ - عَيْنُ الْخَطَأِ فِي تَعْيِينِ نَوْعِ الْمَشْتَقِّ فِي الْجُمَلَاتِ التَّالِيَةِ:

(١) يَا قَوْمِ! لَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مَحِيطٍ! : اسم

الآلة - اسم الفاعل

(٢) لَا تَطْعُ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ، مَنَاعٌ لِلْخَيْرِ مَعْتَدٌ أَثِيمٌ! : اسم المبالغة - الصفة المشبهة -

اسم الفاعل

(٣) وَإِنْ يَرِدْكَ اللَّهُ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ! : الصفة المشبهة - اسم الفاعل

(٤) وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ! : اسم الفاعل - الصفة المشبهة

۱۸۰- گزینه ۳ پاسخ است.

گزینه ی ۳ ← تنها مشتقی که وجود دارد، اسم فاعل «رادّ» می باشد که در اصل «رادی = بازگرداننده» بوده است.

* کلماتی مثل رادّ = رادی / ضالّ = ضالّ / تامّ = تامم / بر وزن فاعل و اسم فاعل هستند که در آنها ادغام صورت گرفته است.

کلمه ی «خیر»، در این گزینه جامد است، چون معنای وصفی ندارد و به معنی «خوبی» می باشد و مصدر است.

* خیر (و شرّ):

- به معنی «خوب» ← صفت مشبّهه

- به معنی «خوب‌تر، خوب‌ترین» ← اسم تفضیل

- به معنی «خوبی، خوب بودن» مصدر و جامد

معنای جمله: و اگر خدا برای تو خیر و خوبی بخواهد، هیچ بازگرداننده‌ای برای فضل او نیست.

توضیح سایر گزینه‌ها:

- گزینه‌ی ۱** ← «مکیال و میزان» بر وزن مِفعال و اسم آلت هستند. «میزان» در اصل «مِوزان» بوده که اعلال قلب در آن صورت گرفته است.
- «محیط» اسم فاعل از باب افعال است: أَحاط، يُحِيط ← مُحِيط
- گزینه‌ی ۲** ← «حَلَّاف و مَنَّاع» اسم مبالغه، «مِهین و أَثیم» صفت مشبّهه و «معتد» اسم فاعل است که در اصل «معتدی» بوده است.
- گزینه‌ی ۴** ← «کافر» بر وزن فاعل و اسم فاعل است و «شدید» صفت مشبّه